

CPK – Newsletter 1/2020

Letní semestr 2020
12. února 2020

OBSAH:

CPK
Fórum CPK
Přednášky
Semináře
Připravujeme
Doporučujeme

CENTRUM PRÁVNÍ KOMPARATISTIKY

Právnická fakulta
Univerzita Karlova
místnost č. 410 / 4. patro
nám. Curieových 7
116 40 Praha 1
tel.: 221 005 576
fax: 221 005 574
<http://www.komparatistika.cz/>

Vedoucí:

prof. JUDr. Luboš Tichý

Vědečtí pracovníci:

JUDr. Mgr. Tomáš Dumbrovský,
Ph.D., LL.M.
JUDr. Jiří Hrádek, Ph.D., LL.M.
JUDr. Petra J. Pipková, Ph.D.,
LL.M.eur
Dr. Rita Simon, LL.M., BA
JUDr. Solange Maslowski, Ph.D.,
D.E.A.

Odborní pracovníci:

Mgr. Tomáš Troup, LL.M.
Ludmila Nováčková (tajemnice)

Externí spolupracovníci:

Mgr. Jan Balarin, Ph.D.
Dr. Andreas Frössel, MA
Dr. Iur. Stephan Heidenhain
Mgr. Slavomíra Henčeková, LL.M.
JUDr. Eva Ondřejiová, Ph.D., LL.M.

CPK

Centrum právní komparatistiky („CPK“) je pracovištěm Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, které bylo zřízeno 1. října 2009. Posláním CPK je srovnávat základní právní instituty různých právních řádů s cílem odhalit přednosti a zápory té které úpravy a využít tyto poznatky i při přípravě české legislativy a její aplikaci v právní praxi. CPK se přitom soustřeďuje na soukromé a evropské právo.

FÓRUM CPK

CPK pořádá v letním a zimním semestru zpravidla každý druhý čtvrtek přednášky na aktuální témata, jejichž součástí je diskuse. **Přednášky se konají v místnosti č. 401, 4. patro budovy PF UK od 17.30** (předpokládané ukončení je v 19.00). Zájemci o danou problematiku jsou srdečně vítáni. Vstup je volný.

Transparentnost smluvních ustanovení – srovnání právní praxe (ČR, Maďarska, Rakouska a Německa)
(5.3.2020, Dr. Rita Simon)

I když cílem evropských předpisů je odstraňování zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách, jejich netransparentnost je přetrvávajícím problémem. Po stručném vysvětlení pojmu transparentnost bude prezentován přehled přístupů k této otázce v ČR, Maďarsku, Německu a Rakousku a návrh optimálního řešení.

Právnické sjezdy – model pro Českou republiku (dialog jako základ rozvoje práva a právní kultury)
(12.3.2020, prof. Luboš Tichý)

Chaos při projednávání návrhů zákonů klíčového významu jen dokládá absenci věcného dialogu v rámci právní obce. Diskuse v relevantním rozsahu se však nekoná ani ve vztahu k judikatuře. Jednou z důležitých forem odborného dialogu by mohly být právnické sjezdy, jejichž tradice byla přerušena událostmi na sklonku třicátých let 20. století a dosud nebyla obnovena. Právnické sjezdy by měly čerpat ze zkušeností nepřerušené existence ve státech střední Evropy a nastolovat klíčová témata v souladu s legislativním programem vlády.

Vlastní správa dlužníka (Německo)/dlužník s dispozičním oprávněním (Česká republika) z pohledu insolvenčního a korporátního práva
(19.3.2020, prof. Karsten Schmidt, Bucerius Law School, Hamburg)

Insolvenční a korporátní právo měly v minulosti jen málo styčných ploch. Je však

zjevné, že překotný vývoj insolvenčního práva tento stav rasantně proměnil. S tím, jak se stále více prosazují nelikvidační způsoby řešení úpadku, dochází k čím dál většímu prolínání obou těchto odvětví práva. Na jedné straně je zde insolvenční správce, jehož povinnosti jsou při správě běžícího podniku čím dál více přirovnávány k povinnostem statutárního orgánu dlužníka. Na straně druhé je zde pak dlužník, nadaný i během insolvenčního řízení dispozičním oprávněním, na jehož povinnosti v insolvenčním řízení se analogicky aplikují povinnosti insolvenčního správce. Právě analýze tohoto nově vzniklého „tavicího kotlíku“ na pomezí obou systémů práva bude věnována tato přednáška.

Mimořádně 16.30-18.00 v místnosti č. 304.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Promlčení práva na náhradu škody v soutěžním právu
(9.4.2020, JUDr. Petra Pipková)

Za účelem účinného vymáhání soutěžního práva byla v členských státech EU mj. přijata i speciální úprava promlčení. Jedná se o koncepci, která se do určité míry odklání od dosavadního chápání či principů souvisejících mj. i s principem právní jistoty. Česká úprava jde v tomto navíc ještě poněkud dále. Určité meze však překročil i SDEU, který požaduje aplikaci principu efektivity i na starší úpravu promlčení, čímž prolomuje právní jistotu.

Doktrína ultra vires se zvláštním zřetelem k problematice svéprávnosti a právní subjektivity
(23.4.2020, Mgr. Vít Zvánovec)

Zatímco nikdo nikdy nepochyboval, že svéprávnost (dříve způsobilost k právním úkonům) je omezená, u právní subjektivity (dnes právní osobnosti) o tom dodnes panují pochybnosti. Vycházejíc z kritiky rozsudku NS ČR sp. zn. 29 Cdo 3269/2010 se přednáška vyrovná s touto doktrínou na příkladu společenství vlastníků jednotek, kde praxe tápe, co všechno smí společenství s ohledem na předmět své činnosti činit. Přednáška se dotkne i nálezu Slovenské důchody, v němž Ústavní soud konstatoval, že Evropský soudní dvůr postupuje ultra vires.

Platnost, neplatnost, účinnost a neúčinnost, základní instituty nejen obecné části občanského zákoníku
(7.5.2020, prof. Luboš Tichý)

Ačkoliv jde o tradiční, klasické instituty soukromého práva, které jsou relativně dobře upraveny v občanském zákoníku, vznikají zcela zásadní problémy. Jde především o problematiku odporovatelnosti, a to jak podle obecné části občanského zákoníku, tak i podle insolvenčního zákona. Referát se zaměří na vymezení těchto pojmů tak, jak jsou

traktovány v nauce a judikatuře a na základě srovnávací analýzy se pokusí o jejich vyjasnění.

Latinské fráze a výklad zákona a smlouvy (28.5.2020, prof. Ernst Kramer, Univerzita Basilej)

V důsledku římskoprávní tradice našich kontinentálních soukromoprávních řádů používají se i dnes, a to jak v judikatuře, tak v nauce mnohé latinsky formulované maximy (věty, „regulae iuris“ apod.), jako je například „falsa demonstratio non nocet“ nebo „venire contra factum proprium non valet“. Tyto maximy se týkají, jak bude v přednášce vysvětleno, velmi často metodologických problémů aplikace práva jak při výkladu zákonů, tak i otázek výkladu smlouvy. Po krátkém úvodu, v němž se stává otázka, do jaké míry jsou tyto latinské maximy ještě dnes platné, budou tyto fenomény analyzovány. Středem pozornosti je výklad často velmi kontroverzní otázky o platnosti změny smlouvy, která nerespektuje výhradu formy obsaženou v původní smlouvě. Platí zde analogicky zásada „lex posterior derogat legi priori“?

V němčině, se simultánním tlumočením.

Nejnovější rozhodnutí a vývoj německého deliktního práva (11.6.2020, prof. Ulrich Magnus, Univerzita Hamburg)

Deliktní právo v Německu je v poslední době konfrontováno s celou řadou nových situací a s tím souvisejících problémů. Jde především o otázky odpovědnosti v důsledku změny klimatu, deliktní odpovědnost za porušení lidských práv, náhradu za fiktivní škody apod. Pozoruhodná je žaloba peruánských sedláků, jejichž pozemky se ocitají v nebezpečí zaplavení v důsledku tajících ledovců v Andách, za což činí odpovědnými německé energetické giganty produkující emise CO₂. Přednáška bude nejen informovat o těchto případech, ale bude je komentovat a analyzovat.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Změny v mezinárodním řádu: výzvy pro Evropskou unii a její bezpečnostní a obrannou politiku (18.6.2020, prof. Matthias Herdegen, Univerzita Bonn)

Tektonické posuny ve světovém řádu jako například změny politiky velmocí, mizející důvěra v NATO a jiné výzvy (kyber útoky, mezinárodní terorismus) nutí Evropskou unii a její členské státy k nové bezpečnostní architektuře. Přitom jde o vyjasnění obsahu základního ustanovení Smlouvy o EU (čl. 42 odst. 7), možné oslabení principu jednomyšlnosti, užší spolupráci „ochotných“

členských států a přesvědčivou bezpečnostní strategii Evropské unie. Též ústavní právo některých členských států, jako tomu je například ve Spolkové republice Německo, potřebuje nový výklad, možná i adaptaci ve smyslu nových výzev.

V němčině, se simultánním tlumočením.

Formální a autentická dualita ústavy v komparativním pohledu (25.6.2020, JUDr. Tomáš Dumbrovský)

Duální ústavy považují některé hodnoty, principy nebo mechanismy za hodné vyšší ochrany. Zpravidla výslovně vylučují možnost jejich změn. Tím dávají soudu monopol na stanovení jejich obsahu, jak dokazuje fenomén neústavních ústavních zákonů nebo využívání klauzulí věčnosti pro přezkum evropského práva národními soudy. Cílem příspěvku je ukázat, že dualita ústavy může být kompatibilní s hodnotou, kterou klauzule věčnosti paradoxně chrání - demokracií, pokud je obsah materiálního jádra navázán na společenský diskurz v období paradigmatických změn (ústavních momentů). To má zásadní důsledky nejen pro ústavní výklad, ale také pro koncept ústavní identity, tzv. counter-limits doktríny národních soudů ve vztahu k evropskému právu, nebo návrhy na „dekonstitucionalizaci“ části primárního práva.

PŘEDNÁŠKY

V místnosti č. 412, 4. patro budovy PF UK:

20.4.2020 v 17.30

Prof. Michael Bogdan (Univerzita Lund)

Zahraniční rodinný status a volný pohyb osob v EU

Volný pohyb fyzických osob v EU se vztahuje nejen na občany členských států, ale i na některé kategorie jejich rodinných příslušníků. Platnost relevantního rodinného statusu (manželství, rodičovství atd.) není ovšem až na výjimky upravena právem EU, což ale neznamená, že členské státy v tom směru mají volné ruce.

V češtině.

27.4.2020 v 17.30

Prof. Kurt Siehr

(Max-Planck Institut Hamburg)

Sňatky nezletilých v mezinárodním právu soukromém

V poslední době stále více uprchlíků z islámských zemí získává v Evropě obvyklý pobyt. V mnoha islámských státech je rodinné právo součástí islámského práva, nebo práva, které je inspirováno islámskou tradicí. Takové rodinné právo umožňuje zavírat manželství i osobám mladším šestnácti let. Nejen v Německu, ale i v České republice musejí soudy toto právo aplikovat, neboť oba právní řády mají stejné kolizní normy (viz čl. 13 § 1 EGBGB a § 8 odst. 1 ZMPS). Aby uspokojily potřeby mladých manželství, některé evropské státy, jako například Německo, Nizozemsko, Švédsko a Švýcarsko, přijaly

úpravu týkající se nucených manželství a manželství dětí. Ohledně ústavnosti německé úpravy bude z podnětu Nejvyššího soudu (BGH) rozhodovat německý Federální ústavní soud, který požádal o posudek Institut Maxe Plancka v Hamburku.

V angličtině.

SEMINÁŘE

2.4.2020, 16.30-19.00, místnost č. 243

Actio popularis (žaloba ve veřejném zájmu) v českém, rakouském a německém právu prof. Luboš Tichý; dr. Andreas Frössel (Universität Wien); prof. Axel Halfmeier (Univerzita Lüneburg)

Zkušenost ukazuje, že s ohledem na společenský rozvoj chybí v českém právním řádu nejen hromadná žaloba, nýbrž i jiný nástroj právní ochrany nazývaný actio popularis. Jde o žalobu ve veřejném zájmu, kterou je možné se za přísně vymezených podmínek domáhat nápravy tam, kde chybí „soukromý“ žalobce. Existuje totiž celá řada nežádoucích jevů, které jsou především výsledkem zneužití práva a jež v současnosti nelze efektivně odstranit či napravit. Seminář má za cíl vymezit pojem actio popularis, analyzovat situaci v právních řádech České republiky, Rakouska a Německa s ohledem na možnost uplatnění tohoto institutu, a to jak z hlediska platného práva, tak z hlediska možné budoucí právní úpravy.

V němčině, se simultánním tlumočením.

3.4.2020, 15.30-17.30, místnost č. 401

Dr. Andreas Frössel (Univerzita Vídeň)

Dialog mezi právními povoláními

Touto přednáškou bude zahájen seminář na téma jednoho z nejdůležitějších elementů právní kultury. Budeme diskutovat o tom, do jaké míry soudy, a zejména Nejvyšší soud mají věnovat pozornost literární produkci, zejména komentářům soudních rozhodnutí a reagovat na ně ve svých nálezech. Další otázkou bude, zda by mohl tento dialog probíhat při setkání jednotlivých právnických profesí s představiteli justice na téma jednotlivých rozhodnutí Nejvyššího soudu.

V němčině, se simultánním tlumočením.

PŘIPRAVUJEME

Smlouva ve srovnávací analýze (komplexní přehled zásadních problémů smluvního práva s návrhem na jejich řešení), I. svazek. Předpokládané vydání v C.H. Beck na podzim 2020.

DOPORUČUJEME

- výroční konference – 100 Jahre Vereinigung der Zivilprozessrechtslehrer, **25. –28.3.2020, Lipsko**, www.jura-uni-leipzig.de
- 19. výroční konference o evropském deliktním právu, **16.–18.4.2020, Vídeň**, www.acet.ectil.org